

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Lublinie

LLU.411.002.01.2023

**Pan
Sławomir Bałabaj
Kierownik Gminnego Ośrodka
Pomocy Społecznej w Krasnymstawie**

ul. Marii Konopnickiej 4
22-300 Krasnystaw

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Kontrola nr D/23/501 Realizacja wypłat dodatku węglowego

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Krasnymstawie, ul. Marii Konopnickiej 4, 22-300 Krasnystaw (dalej: GOPS).
Kierownik jednostki kontrolowanej	Sławomir Bałabaj, Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Krasnymstawie od 1 września 2020 r. (dalej: Kierownik).
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Proces przyznawania dodatku węglowego. 2. Proces wypłaty dodatku węglowego.
Okres objęty kontrolą	Od 12 sierpnia 2022 r. do 28 lutego 2023 r. oraz okres wcześniejszy i późniejszy, w którym miały miejsce działania lub zaniechania związane z planowaniem i wykorzystaniem zadań dotyczących wypłaty dodatku węglowego.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Lublinie
Kontroler	Agata Wróbel starszy inspektor kontroli państwowej, upoważnienie do przeprowadzenia kontroli nr LLU/22/2023 z 25 stycznia 2023 r. (akta kontroli str. 3-6)

II. Ocena ogólna² kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

W GOPS w większości przypadków prawidłowo i rzetelnie rozpatrywano wnioski o wypłatę dodatku węglowego. Weryfikacji wniosków dokonywano na podstawie informacji z centralnej ewidencji emisyjności budynków³, o której mowa w art. 27a ust. 1 ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o wspieraniu termomodernizacji i remontów oraz o centralnej ewidencji emisyjności budynków⁴, rejestru PESEL i rejestru mieszkańców oraz deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, o której mowa w art. 6m ustawy z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach⁵. Z analizowanych 40 spraw 35 zostało rozpatrzonych w terminie do dwóch miesięcy od złożenia wniosków. W jednym przypadku nie zawiadomiono wnioskodawcy o niezakończonym sprawie w ww. tym terminie, a w czterech zawiadomieniach nie pouczone stron o prawie do wniesienia ponaglenia.

W dwóch sprawach wydano informacje o przyznaniu dodatku węglowego zamiast decyzji, o której mowa w art. 2 ust. 3d ustawy z dnia 5 sierpnia 2022 r. o dodatku węglowym⁶. W siedmiu przypadkach wydano decyzje odmowne, pomimo wystąpienia przesłanek do pozostawienia wniosków bez rozpoznania.

W sposób prawidłowy wykorzystano środki przeznaczone na wypłatę dodatku węglowego. W 71,4% badanych spraw wypłat dokonano w terminie określonym w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym (tj. do dwóch miesięcy od dnia

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623 (dalej: ustawa o NIK).

² Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

³ Dalej: CEEB.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 438, ze zm.

⁵ Dz. U. z 2022 r. poz. 2519, ze zm.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 141, ze zm.

złożenia wniosku). Niedochowanie tego terminu w pozostałych przypadkach wynikało m.in. ze złożoności spraw oraz oczekiwania na przekazanie środków finansowych przez Wojewodę Lubelskiego⁷. Koszty wypłacania dodatku stanowiły 2% łącznej kwoty wypłaconych środków. Rozliczenia środków finansowych na realizację wypłat dodatku węglowego zostały rzetelnie sporządzone i terminowo przekazane do Wojewody.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowej⁸ kontrolowanej działalności

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

1. Proces przyznawania dodatku węglowego

1.1. Do prowadzenia postępowań w sprawach dotyczących wypłaty dodatku węglowego Wójt Gminy Krasnystaw (dalej: Wójt), na podstawie art. 3 ust. 2 ustawy o dodatku węglowym, upoważnił Kierownika⁹ oraz sześciu pracowników GOPS¹⁰. W celu realizacji zadań z zakresu wypłaty dodatku węglowego w GOPS wykorzystywano moduł „Dodatek węglowy” do oprogramowania „Świadczenia rodzinne”, który służył m.in. do: obsługi wniosków o wypłatę dodatku węglowego i decyzji, tworzenia listy wypłat, przeglądania danych pochodzących z rejestru PESEL oraz CEEB.

(akta kontroli str. 6-21)

Wnioski o wypłatę dodatku węglowego wnioskodawcy mogli składać w siedzibie GOPS, za pośrednictwem poczty oraz za pomocą środków komunikacji elektronicznej Gminy Krasnystaw¹¹ (tj. ePUAP). Wzory wymaganych dokumentów¹² były wydawane w siedzibie GOPS i Urzędu Gminy Krasnystaw (dalej: Urząd) oraz udostępnione na stronie internetowej GOPS.

(akta kontroli str. 280, 283)

1.2. W okresie od 12 sierpnia do 30 listopada 2022 r. do GOPS wpłynęły 2184 wnioski o wypłatę dodatku węglowego. Nie wystąpiły przypadki złożenia wniosków po 30 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 263)

1.3. Do 31 grudnia 2022 r. rozpatrzono 1818 wniosków, w tym 1696 – pozytywnie, a w 122 sprawach wydano decyzje odmowne. W styczniu 2023 r. rozpatrzono 25 wniosków (wszystkie negatywnie).

W 2022 r. złożono pięć, a w 2023 r. 29 odwołań od decyzji w sprawie dodatku do Samorządowego Kolegium Odwoławczego w Chełmie (dalej: SKO). Do 17 lutego 2023 r. rozpatrzono 33 odwołania (w 19 przypadkach uchylono decyzje organu pierwszej instancji i umorzono postępowanie, w 13 – skierowano decyzje

⁷ Dalej: Wojewoda.

⁸ Oceny częściowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena częściowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁹ Na podstawie zarządzenia Wójta nr 62/2022 z dnia 16 sierpnia 2022 r. Kierownik został upoważniony do przekazywania wnioskodawcom informacji o przyznaniu dodatku węglowego, wydawania decyzji uchylającej lub zmieniającej prawo do tego dodatku oraz decyzji w sprawie nienależnie pobranego dodatku węglowego.

¹⁰ Na podstawie zarządzeń Wójta z dnia 17 sierpnia 2022 r. nr: 63/2022, 64/2022, 65/2022, 66/2022, 67/2022 oraz 68/2022, pracownicy GOPS zostali upoważnieni do prowadzenia postępowań w sprawie przyznania dodatku węglowego, w tym przekazania informacji o przyznaniu ww. dodatku.

¹¹ Dalej: Gmina.

¹² W tym: wniosku o wypłatę dodatku, klauzuli informacyjnej dotyczącej przetwarzania danych osobowych oraz oświadczenia o możliwości odebrania informacji o przyznaniu dodatku węglowego w siedzibie organu.

do ponownego rozpatrzenia, w jednym – utrzymano decyzję organu pierwszej instancji w mocy).

(akta kontroli str. 263-264)

1.4. Do 31 grudnia 2022 r. pozostawiono bez rozpoznania 340 wniosków, w tym 212 wniosków z uwagi na złożenie kolejnego wniosku dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania (art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym) oraz 128 wniosków – w związku z ich nieuzupełnieniem w wyznaczonym terminie lub umorzeniem postępowania na wniosek strony. W 2023 r. pozostawiono bez rozpoznania jeden wniosek na podstawie art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym.

(akta kontroli str. 263)

W badanym okresie nie wydawano decyzji w sprawie przyznania dodatku węglowego z urzędu (art. 2 ust. 15f ustawy o dodatku węglowym), decyzji o przyznaniu dodatku na podstawie art. 2 ust. 3d oraz decyzji w sprawie uchylenia lub rozstrzygnięcia w przedmiocie nienależnie pobranego dodatku węglowego (art. 2 ust. 16 ww. ustawy)¹³.

Kierownik odnosząc się do nieprzyznawania dodatku węglowego z urzędu wyjaśnił, że w okresie prowadzenia postępowań dotyczących przyznania dodatku węglowego GOPS nie posiadał informacji o osobie, która nie złożyła wniosku o wypłatę dodatku węglowego, a spełniałaby warunki do jego przyznania.

(akta kontroli str. 280, 283, 286, 289, 296, 298)

1.5. Na podstawie przeglądu analitycznego danych w rejestrze wniosków i w CEEB stwierdzono, że w 249 przypadkach złożono więcej niż jeden wniosek na jeden adres, w 143 – złożono więcej niż jeden wniosek przez jedną osobę oraz w trzech – adres wskazany we wniosku nie znajdował się w bazie CEEB.

(akta kontroli str. 403)

Szczegółowemu badaniu poddano 30 spraw, w tym 15, w których złożono więcej niż jeden wniosek przez jednego wnioskodawcę, 12, w których złożono więcej niż jeden wniosek na jeden adres zamieszkania oraz trzy, w których adresy wskazane we wnioskach nie znajdowały się w bazie CEEB na dzień złożenia wniosków o przyznanie dodatku węglowego. Ustalono, że:

- dodatek węglowy przyznano osobie w gospodarstwie domowym, w którym główne źródło ogrzewania stanowił: kocioł na paliwo stałe, kominek, koza, trzon kuchenny, piecokuchnia, kuchnia węglowa lub piec kaflowy na paliwo stałe, zgłoszone do CEEB do dnia 11 sierpnia 2022 r.;
- w przypadkach złożenia wniosku o wypłatę dodatku węglowego dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, dodatek przyznawano (z wyjątkiem dwóch przypadków) wnioskodawcy, który złożył wniosek jako pierwszy, a pozostałe wnioski pozostawiono bez rozpoznania na podstawie art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym lub wydawano decyzje odmowne. W dwóch przypadkach dodatek przyznano osobom, które złożyły kolejne wnioski o wypłatę dodatku na ten sam adres. Kierownik wyjaśnił m.in., że były to osoby wykluczone społecznie, które nie były w stanie sfinansować zakupu węgla na zimę, zajmowały odrębne lokale ogrzewane niezależnymi źródłami ciepła. Brak było możliwości wyodrębnienia adresów lokali z uwagi na trudną sytuację materialną wnioskodawców oraz sytuację prawną lokalu (ustanowienie dożywocia);

¹³ W jednym przypadku w związku z dokonaniem przez wnioskodawcę dobrowolnego zwrotu nienależnie przyznanego dodatku wydano decyzję w sprawie umorzenia postępowania w sprawie dodatku węglowego.

- w dwóch przypadkach, pomimo złożenia kolejnych wniosków o wypłatę dodatku na ten sam adres i nieustalenia w terminie do dnia 30 listopada 2022 r. odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach, wystawiono informację o przyznaniu dodatku, zamiast decyzji, o której mowa w art. 2 ust 3d ustawy o dodatku węglowym, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w dwóch przypadkach, w których w bazie CEEB brak było adresów wskazanych we wnioskach o wypłatę dodatku węglowego¹⁴, przeprowadzono wywiady środowiskowe oraz złożone zostały deklaracje CEEB, a w jednym – wnioskodawca złożył wniosek o umorzenie postępowania.

(akta kontroli str. 330, 375, 395, 400, 403-405, 449-520)

Szczegółowemu badaniu poddano 40 losowo wybranych spraw, w tym 30 zakończonych wypłatą dodatku węglowego, dziewięć zakończonych wydaniem decyzji odmownych oraz jedną, w której wniosek pozostawiono bez rozpoznania. Ustalono m.in., że:

- wnioski były kompletne i prawidłowo wypełnione, nie wystąpiły przypadki wezwania wnioskodawcy do poprawienia lub uzupełnienia braków we wniosku;
- wnioski zostały prawidłowo zweryfikowane zgodnie z art. 2 ust. 15 oraz 15a pkt 1 i 3 ustawy o dodatku węglowym, w szczególności pod kątem wpisania głównego źródła ciepła do CEEB, zgodności danych z rejestrem PESEL i rejestrem mieszkańców oraz deklaracjami w zakresie gospodarowania odpadami;
- w siedmiu przypadkach zgodnie z art. 2 ust. 15b-15d ustawy o dodatku węglowym przeprowadzono wywiady środowiskowe w celu ustalenia czy stan faktyczny danego gospodarstwa domowego był zgodny z informacjami podanymi we wniosku o wypłatę dodatku węglowego;
- w 18 sprawach nie dokonano weryfikacji danych we wnioskach na podstawie informacji uzyskanych w trakcie postępowań o przyznanie świadczeń rodzinnych, dodatków do zasiłków rodzinnych i dodatków osłonowych, pomimo dysponowania takimi danymi. Zdaniem Kierownika, dane te były mało miarodajne lub nieużyteczne z uwagi na zmianę sytuacji rodzinnej i majątkowej wnioskodawców;
- w jednej sprawie informację o przyznaniu dodatku węglowego wystawiono w terminie miesiąca (25 dni od daty złożenia wniosku), a w pozostałych 29 w terminie od 33 do 64 dni od dnia złożenia wniosków. Postępowania zakończone wydaniem decyzji odmownych oraz pozostawieniem wniosku bez rozpoznania prowadzono od 20 do 91 dni licząc od daty złożenia wniosku¹⁵. Kierownik wyjaśnił, że otrzymano informację z Ministerstwa Klimatu i Środowiska¹⁶ (w trakcie webinarium) o 60 dniowym okresie na rozpatrzenie i wypłatę dodatku węglowego;
- w jednej sprawie nie zawiadomiono strony o niezakończonym terminie sprawy w terminie dwóch miesięcy;
- w czterech sprawach zawiadomiono wnioskodawców o niezakończonym terminie sprawy w terminie dwóch miesięcy wskazując przyczyny zwłoki oraz wyznaczając nowy termin na ich załatwienie, nie pouczając ich jednak o prawie do wniesienia ponaglenia;

¹⁴ Dotyczyło to wniosków złożonych 23 i 24 listopada 2022 r.

¹⁵ W tym dwie sprawy rozpatrzono w terminie miesiąca.

¹⁶ Dalej: MKiŚ.

- przyczynami wydania decyzji odmownych były: złożenie kolejnego wniosku na ten sam adres zamieszkania i niepodjęcie formalnych kroków w celu nadania odrębnego numeru lokalu; złożenie wniosku przez osobę, która została wykazana jako członek gospodarstwa domowego w innym wniosku, na podstawie którego przyznano dodatek węglowy; zgłoszenie źródła ogrzewania do CEEB po 11 sierpnia 2022 r. oraz ogrzewanie budynku przez lokalną sieć ciepłowniczą. W siedmiu sprawach wydano decyzje odmowne pomimo wystąpienia przesłanek do pozostawienia wniosków bez rozpoznania, co opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”;
- w aktach jednej sprawy zamieszczono informację o pozostawieniu wniosku bez rozpoznania z powodu złożenia kolejnego wniosku o wypłatę dodatku węglowego na ten sam adres zamieszkania.

(akta kontroli str. 265-272, 274, 406-448)

Kierownik wyjaśnił, że w związku z wypłatą dodatku węglowego w GOPS zidentyfikowano następujące problemy:

- w początkowym okresie brak środków na wypłaty dodatku węglowego – wydanie informacji o przyznaniu dodatku przed przyznaniem środków przez Wojewodę wiązałoby się z naruszeniem dyscypliny finansowej;
- obawy, że w kolejnych okresach kwota 3 tys. zł może zostać zmniejszona w związku z zapisem art. 27 ust. 3 ustawy o dodatku węglowym;
- zbyt krótki czas na reorganizację pracy w GOPS wynikający z publikacji ustawy o dodatku węglowym w okresie przedłużonego weekendu i braku synchronizacji z publikacją wzoru wniosku o dodatek węglowy;
- trudności w interpretacji przepisów ww. ustawy i brak wsparcia strony rządowej w tym zakresie oraz ogólne wyjaśnienia w poradnikach, które często wzajemnie się wykluczały;
- brak rzetelnych informacji w mediach dotyczących dodatku węglowego;
- ogromna liczba osób składających wnioski do końca sierpnia 2022 r. wynikająca z pojawiających się informacji, iż należy je składać do końca ww. miesiąca, o możliwości braku środków i możliwości składania kilku dodatków na jeden adres, powielania informacji o przysługiwaniu dodatku każdemu właścicielowi nieruchomości, spowodowała brak możliwości realizacji innych zadań przez pracowników zaangażowanych w rozpatrywanie wniosków o dodatek węglowy;
- wprowadzenie innych dodatków w tym samym czasie, co skutkowało nadmiernym obciążeniem pracowników;
- nałożenie na pracowników obowiązku weryfikacji źródeł ciepła, stosowanych paliw, odrębności lokali, co nie miało odzwierciedlenia w jakiegokolwiek ustawie realizowanej przez GOPS.

(akta kontroli str. 260-261, 283-284)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności GOPS w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W dwóch sprawach, w których złożono kolejny wniosek na ten sam adres i w terminie do dnia 30 listopada 2022 r. nie było możliwe ustalenie odrębnego adresu miejsca zamieszkania dla poszczególnych gospodarstw domowych zamieszkujących pod tym adresem w odrębnych lokalach, nie wydano decyzji o przyznaniu dodatku węglowego, co było niezgodne z art. 2 ust. 3d ustawy o dodatku węglowym. Ograniczono się jedynie do wystawienia informacji o przyznaniu takiego dodatku.

Kierownik wyjaśnił, że w ww. przypadkach omyłkowo wydano informacje o przyznaniu dodatku węglowego, a nie rozstrzygnięto wniosku poprzez wydanie

decyzji. Omyłka wynikała z wprowadzonej do systemu dziedzicznego szablonu informacji o przyznaniu dodatku węglowego i braku zmiany wyrazu „Informacja o przyznaniu” na wyraz „Decyzja”.

(akta kontroli str. 296-298, 464-476)

2. W jednej sprawie nie zawiadomiono wnioskodawcy o niezakończonym sprawie dotyczącej przyznania dodatku węglowego w terminie, o którym mowa w art. 35 § 3 Kodeksu postępowania administracyjnego¹⁷, tj. w terminie dwóch miesięcy od daty złożenia wniosku¹⁸. Ponadto w czterech przypadkach wystawienia zawiadomienia o niezakończonym sprawie w terminie dwóch miesięcy nie pouczono stron o prawie do wniesienia pognaglenia¹⁹. Powyższe było niezgodne z art. 36 § 1 Kpa.

Kierownik wyjaśnił, że brak zawiadomienia wnioskodawcy o niezakończonym sprawie w terminie wynikał z zatwierdzenia informacji o przyznaniu dodatku węglowego z błędną datą. Wyjaśnił ponadto, że w zawiadomieniach nie zawarto pouczenia strony o prawie do wniesienia pognaglenia z uwagi na przeoczenie.

(akta kontroli str. 265-266, 271-272, 281, 284-285, 459, 496, 557, 632-640)

3. W siedmiu sprawach, w których wniosek o wypłatę dodatku węglowego złożono dla więcej niż jednego gospodarstwa domowego mających ten sam adres miejsca zamieszkania, wydano decyzje odmowne pomimo wystąpienia przesłanek do pozostawienia wniosków bez rozpoznania, w związku z wypłaceniem dodatku wnioskodawcy, który jako pierwszy złożył wniosek²⁰, co było niezgodne z art. 2 ust. 3b ustawy o dodatku węglowym.

Kierownik wyjaśnił, że wobec niejasnych przepisów wynikających z nowelizacji ustawy o dodatku węglowym podjęto decyzję o wydaniu decyzji odmownych osobom ponownie składającym wnioski o dodatek węglowy z tego samego adresu. Wydanie jedynie informacji o pozostawieniu wniosku bez rozpatrzenia pozbawiłoby osoby możliwości odwołania się do SKO. Duży wpływ miał też przekaz medialny oraz informacje przekazywane przez MKiŚ, że zmiana zapewnia przyznanie dodatku węglowego wszystkim gospodarstwom domowym i wynikające z tego oczekiwania i roszczenia osób z takich gospodarstw.

(akta kontroli str. 271-272, 287-288, 292, 446-614)

OCENA CZĄSTKOWA

Wnioski o wypłatę dodatku węglowego zostały rzetelnie zweryfikowane przez GOPS, m.in. pod względem zgłoszenia lub wpisania głównego źródła ogrzewania w CEEB. W jednej sprawie stwierdzono niedopełnienie wymogów Kpa w zakresie zawiadomienia strony o niezakończonym sprawie w terminie dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosku o wypłatę dodatku, ponadto w zawiadomieniach sporządzonych na podstawie art. 36 § 1 Kpa nie zamieszczono pouczenia o prawie do wniesienia pognaglenia. W dwóch przypadkach nie wydano decyzji o przyznaniu dodatku węglowego, ograniczając się jedynie do wystawienia informacji o przyznaniu

¹⁷ Dz. U. z 2022 r. poz. 2000, ze zm. (dalej: Kpa).

¹⁸ Dotyczyło to postępowania znak: GOPS.DW.567.1586.2022 A.S., wszczętego na wniosek z 6 września 2022 r.

¹⁹ Dotyczyło to postępowań znak: GOPS.DW.567.1609.2022.MŁ, GOPS.DW.567.1907.2022.WN, GOPS.DW.567.763.2022.WN oraz GOPS.DW.567.2029.2022 A.S.

²⁰ Dotyczyło to decyzji znak: GOPS.DW.567.2029.O.2022.A.S. z 19 stycznia 2023 r., GOPS.DW.567.2004.O.2022A.S z 28 grudnia 2022 r., GOPS.DW.567.1907.O.2022/2023.WN z 5 stycznia 2023 r., GOPS.DW.567.2047.O.2022 z 27 grudnia 2022 r., GOPS.DW.567.2099.O.2022A.S z 23 stycznia 2023 r., GOPS.DW.567.2020.O.2022A.S z 2 stycznia 2023 r. oraz GOPS.DW.567.2053.O.2022.MŁ. z 19 grudnia 2022 r.

takiego dodatku, a w siedmiu wydano decyzje odmowne pomimo wystąpienia przesłanek do pozostawienia wniosków bez rozpoznania.

OBSZAR

Opis stanu faktycznego

2. Proces wypłaty dodatku węglowego

2.1. Kierownik za pomocą Centralnej Aplikacji Statystycznej przesłał do Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego (dalej: LUW) następujące zapotrzebowania na sfinansowanie wypłat dodatków węglowych:

- 31 sierpnia 2022 r. na sfinansowanie wypłat 3 tys. dodatków węglowych w kwocie 9000 tys. zł oraz na pokrycie kosztów wypłacania odbiorcom ww. dodatków w kwocie 180 tys. zł;
- 3 października 2022 r. (zweryfikowane zapotrzebowanie po nowelizacji ustawy o dodatku węglowym) na miesiące sierpień-październik 2022 r. na wypłatę 2,1 tys. dodatków węglowych w kwocie 6300 tys. zł oraz na pokrycie kosztów wypłacenia dodatków w kwocie 126 tys. zł;
- 7 listopada 2022 r. na wypłatę 800 dodatków węglowych w kwocie 2400 tys. zł oraz na pokrycie kosztów wypłacenia odbiorcom ww. dodatków w kwocie 48 tys. zł²¹.

Środki finansowe na wypłatę dodatków węglowych zostały przekazane przez LUW na rachunek Gminy w pięciu transzach w łącznej kwocie 5202 tys. zł. Środki te pochodziły z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19 i zostały ujęte w planie dochodów i wydatków Gminy na rok 2022 w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, rozdziale 85395 – Pozostała działalność.

(akta kontroli str. 22-144, 277)

W 2022 r. na realizację zadań z zakresu wypłat dodatku węglowego GOPS otrzymał łącznie 5186,7 tys. zł. Ww. środki zostały przekazane do GOPS na wnioski Kierownika i Głównej księgowej, po podjęciu stosownych uchwał przez Radę Gminy Krasnystaw w sprawie zmian w uchwale budżetowej na rok 2022²². Kwota 15,3 tys. zł nie została przekazana do GOPS. Kierownik wyjaśnił, że nie wnioskował do Gminy o jej przekazanie w związku z weryfikacją wniosków o wypłatę dodatku węglowego i wydaniem decyzji odmownych. Zwrotu niewykorzystanych środków dokonano 30 grudnia 2022 r. na rachunek bankowy LUW.

(akta kontroli str. 71-115, 145-152, 167-175, 187-195, 276)

2.2. Na realizację wypłat dodatku węglowego w 2022 r. GOPS wydatkował 5186,7 tys. zł, z czego 5085 tys. zł na wypłatę dodatków, a 101,7 tys. zł na koszty wypłacenia dodatku węglowego. Koszty te nie przekroczyły 2% łącznej kwoty wypłat dodatków i zostały przeznaczone m.in. na: wypłatę wynagrodzeń z tytułu umów zlecenia i dodatków specjalnych dla pracowników (62,9 tys. zł), zakup komputerów i monitorów (10 tys. zł), licencji na oprogramowanie do obsługi wniosków o wypłatę dodatku węglowego oraz usługi udostępniającej narzędzie kontrolno-weryfikujące (3,6 tys. zł).

W 2023 r. (do 6 marca) nie dokonywano wypłat dodatku węglowego. W związku z wydaniem decyzji odmownych i złożonymi odwołaniami od ww. decyzji poniesiono koszty usług pocztowych w kwocie 3,5 tys. zł, które zostały sfinansowane ze środków własnych GOPS.

(akta kontroli str. 176-186, 196-254, 276)

²¹ W ww. kwotach uwzględniono wypłatę 500 dodatków węglowych (oraz koszty ich wypłacenia), niewypłacone odbiorcom w poprzednich miesiącach z powodu braku środków.

²² Uchwały w sprawie zmian w uchwale budżetowej na rok 2022 nr: XXXIX/289/2022 z 23 września 2022 r., XLI/304/2022 z 24 listopada 2022 r. oraz XLII/314/2022 z 9 grudnia 2022 r.

2.3. Do 31 grudnia 2022 r. GOPS wypłacił 1696 dodatków węglowych, na podstawie wszystkich pozytywnie zweryfikowanych wniosków i wystawionych informacji o przyznaniu dodatku węglowego²³. Wypłatę świadczeń ewidencjonowano w dziale 853 – Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej, rozdziale 85395 – Pozostała działalność, § 3110 – Świadczenia społeczne.

(akta kontroli str. 167-175, 276)

2.4. Szczegółowemu badaniu terminowości wypłaty świadczeń poddano 70 spraw zakończonych przyznaniem dodatku węglowego²⁴. W 50 przypadkach dodatek węglowy wypłacano od 17 do 60 dni od daty złożenia wniosków o ich wypłatę, tj. w terminie określonym w art. 2 ust. 11 ustawy o dodatku węglowym. W 20 przypadkach wypłat dokonano od 64 do 91 dni od daty złożenia wniosku. Kierownik wyjaśnił, że dokonywanie wypłat dodatku węglowego po upływie dwóch miesięcy było spowodowane: złożonością spraw o przyznanie dodatku, gdzie postępowanie trwało 60 dni, oczekiwaniem na przekazanie środków finansowych przez Wojewodę, koniecznością uwzględnienia ww. środków w budżecie Gminy oraz przekazaniem przez LUW niższej kwoty niż wykazano w składanych zapotrzebowaniach.

(akta kontroli str. 273-276, 308-402)

2.5. Kontrolą objęto prawidłowość rozliczenia środków na realizację wypłat dodatku węglowego otrzymanych w 2022 r. i w 2023 r. Dane zawarte w ww. rozliczeniach dotyczące liczby i kwoty wypłaconych dodatków węglowych były zgodne z danymi uzyskanymi z modułu „Dodatek węglowy”, listami wypłat dodatku węglowego oraz prowadzoną ewidencją księgową. Rozliczenia przekazano Wojewodzie odpowiednio 10 stycznia i 28 lutego 2023 r., tj. w terminach wskazanych w art. 5 ust. 3 ustawy o dodatku węglowym.

(akta kontroli str. 153-158, 276, 308-402)

W dniu 9 stycznia 2023 r. zwrócono do LUW odsetki od otrzymanych środków na realizację zadań z zakresu dodatku węglowego w kwocie 13,8 tys. zł, pomimo że zgodnie z art. 4 ust. 5 ustawy o dodatku węglowym Gmina powinna je przeznaczyć na przedsięwzięcia służące zwiększeniu efektywności energetycznej. Wójt wyjaśniła, że zwrotu odsetek dokonano z uwagi na nieokreślenie przez ustawodawcę ram czasowych ich wykorzystania. Rozliczenia środków otrzymanych w 2022 r. należało dokonać do 20 stycznia 2023 r., uznano więc, że odsetki jako świadczenie uboczne wobec świadczeń głównych na wypłatę dodatków węglowych, podlegają zwrotowi w tym samym terminie. Zgodnie z pismem MKiŚ z dnia 14 grudnia 2022 r. i pismem LUW z 21 grudnia 2022 r., Gmina mogła odstąpić od wykorzystania uzyskanych odsetek na przedsięwzięcia służące zwiększeniu efektywności energetycznej i przekazać je na rachunek LUW.

(akta kontroli str. 22-23, 121, 124, 159-166, 306-307)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności GOPS w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie proces wypłaty dodatku węglowego. Wypłat w 71,4% badanych przypadków dokonywano w terminie dwóch miesięcy od dnia złożenia wniosków, a wydłużenie terminu wypłaty w pozostałych przypadkach wynikało z przyczyn niezależnych od GOPS. Rozliczenia środków na realizację wypłat dodatku węglowego zostały terminowo przedstawione Wojewodzie, a dane w nich zawarte wynikały m.in. z list wypłat oraz prowadzonej ewidencji księgowej.

²³ W jednym przypadku wnioskodawca dokonał zwrotu nienależnie pobranego świadczenia.

²⁴ W próbie ujęto 30 spraw badanych w ramach obszaru nr 1, 20 wniosków złożonych przed 30 października 2022 r. oraz 20 wypłat zrealizowanych w II połowie grudnia 2022 r.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z zakończeniem przyznawania oraz wypłaty dodatków węglowych, NIK nie formułuje wniosków pokontrolnych ani uwag.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Lublinie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Lublin, dnia 17 marca 2023 r.

Kontroler:

Agata Wróbel

Starszy inspektor kontroli państwowej

p.o. Dyrektor

Delegatury Najwyższej Izby Kontroli
w Lublinie

Edward Szempruch

.....
Podpis

.....
Podpis